

לְשׁוּחָם וְרַעֲיַת שׁוּחָם אֵלֶיךָ
וְרַעֲיַת דָּן לְזִרְעֵיהֶן: מִגַּם כָּל
וְרַעֲיַת שׁוּחָם לְמִנְיַהֶן שְׁתַּיִן
וְאַרְבַּע אֲלָפִין וְאַרְבַּע מֵאוֹת:

לְמִשְׁפַּחְתָּם: מִגַּם כָּל־מִשְׁפַּחַת הַשְּׁוּחָמִי
לְפַקְדֵיהֶם אַרְבַּעַה וְשָׁשִׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע
מֵאוֹת: ס

to their families: The family of the Shuchami from Shucham. These are the families of Dan. (43) All the families of the Shuchami according to those that were counted, were sixty-four thousand and four hundred.

RASHI

(42) **From Shucham** — *This is Chushim*
(see Genesis 46:23).

(מב) לְשׁוּחָם: הוּא חֻשִׁים:

רש"י

PINCHAS FOR FRIDAY

פינחס ליום ששי

מִדְּבָנֵי אֲשֵׁר לְזִרְעֵיהֶן
לְיִמְנָה וְרַעֲיַת יִמְנָה לְיִשְׁוִי
וְרַעֲיַת יִשְׁוִי לְבְרִיעָה וְרַעֲיַת
בְּרִיעָה: מִזֶּה לְבְנֵי בְרִיעָה
לְחֵבֶר וְרַעֲיַת חֵבֶר לְמַלְכֵיֶאל
וְרַעֲיַת מַלְכֵיֶאל: מִזֶּה וְשׁוּם בֵּת
אֲשֵׁר סְרַח: טו אֵלֶיךָ וְרַעֲיַת בְּנֵי
אֲשֵׁר לְמִנְיַהֶן חֲמִשִּׁין
וְתַלְתָּא אֲלָפִין וְאַרְבַּע מֵאוֹת:
מִזֶּה בְּנֵי נַפְתָּלִי לְזִרְעֵיהֶן
לְיַחְצְאֵל וְרַעֲיַת יַחְצְאֵל לְגֹנִי

מִדְּבָנֵי אֲשֵׁר לְמִשְׁפַּחְתָּם לְיִמְנָה מִשְׁפַּחַת
הַיִּמְנָה לְיִשְׁוִי מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁוִי לְבְרִיעָה
מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי: מִזֶּה לְבְנֵי בְרִיעָה לְחֵבֶר
מִשְׁפַּחַת הַחֵבְרִי לְמַלְכֵיֶאל מִשְׁפַּחַת
הַמַּלְכֵיֶאלִי: מִזֶּה וְשׁוּם בֵּת־אֲשֵׁר שְׂרַח:
מִזֶּה אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־אֲשֵׁר לְפַקְדֵיהֶם
שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: ס
מִזֶּה בְּנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְיַחְצְאֵל
מִשְׁפַּחַת הַיַּחְצְאֵלִי לְגֹנִי מִשְׁפַּחַת הַגֹּנִי:

(44) The sons of Asher according to their families: The family of Yimnah from Yimnah, the family of the Yishvi from Yishvi, the family of the Beri'i from Beriah. (45) The sons of Beriah: The family of the Cheveri from Chever, the family of the Malkhieili from Malkhieil. (46) And the name of Asher's daughter was Serach. (47) These are the families of the sons of Asher according to those that were counted, fifty-three thousand and four hundred. (48) The sons of Naftali according to their families: The family of the Yachtze'eili from Yachtze'eil,

RASHI

(46) **And the name of Asher's daughter was Serach** — *Because she was still alive,*

(מז) וְשׁוּם בֵּת־אֲשֵׁר שְׂרַח: לְפִי שְׁהֵיְתָה קַיִמַת בְּחַיִּים

רש"י

זרעית גוני: מט ליצר זרעית
 יצר לשלם זרעית שלם:
 נ אליו זרעית נפתלי
 לזרעיתהון ומניניהון ארבעין
 וחמשה אלפין וארבע מאה:
 נא אליו מניני בני ישראל
 שית מאה וחד אלפין שבע
 מאה ותלתין: נב ומליל יי עם
 משה למימר: נג לאליו
 תתפלג ארעא באחסנא במנין
 שמהו: נד לסגיאי תסגון

מט ליצר משפחת היצרי לשלם משפחת
 השלמי: נ אלה משפחת נפתלי למשפחתם
 ופקדיהם חמשה וארבעים אלה וארבע
 מאות: נא אלה פקודי בני ישראל שש-
 מאות אלה ואלה שבע מאות ושלשים: פ
 שלישי נב וידבר ידוה אל-משה לאמר:
 נג לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר
 שמות: נד לרב תרבה נחלתו ולמעט

the family of the Guni from Guni. (49) The Yitzri from Yeitzer, the family of the Shileimi from Shileim. (50) These are the families of Naftali according to their families, and those that were counted were forty-five thousand and four hundred. (51) These are those that were counted of the Children of Israel: Six hundred and one thousand and seven hundred and thirty. (52) And the Lord spoke to Moshe, saying: (53) Among these shall you divide the Land as an inheritance, according to the number of names. (54) To the many shall you give

RASHI

she is mentioned here (Sotah 13a, Midrash Aggadah). (53) Among these shall you divide the Land — But not to those below the age of twenty, although they reached the age of twenty before the division of the Land — because it took seven years to conquer, and the division took [another] seven [years] — and no one other than these six hundred and one thousand took a portion in the Land, and if one of them had six sons, they received only the portion of their father alone (Sifri Pinchas 2, Baba Batra 117a). (54) To the many shall you give a larger inheritance — To the tribe with a large population, they gave a large portion. And

although the portions were not equal — since the portions were divided according to the size of the tribes — yet they were only decided by lot, and the lot was determined by the Divine Spirit, as it is stated explicitly in [Tractate] Baba Batra (122a): Elazar, the priest was wearing the Urim and Tumim, and he said by means of the Divine Spirit: If such-and-such a tribe is drawn, then such-and-such a territory will be allocated to it. Now, the tribes were inscribed

רש"י

מנאה פאן. (נג) לאלה תחלק הארץ: ולא לפחותים מן עשרים, אף-על-פי שבאו לכלל עשרים בטרם חלוק הארץ — שהרי שבע שנים כבשו ושבע חלקו לא נטלו חלק בארץ, אלא אלו שש מאות אלה ואלף, ואם היו לאחד מהם ששה בנים לא נטלו אלא חלק אביהם לבדו: (נד) לרב תרבה נחלתו: לשבט שהיה מרבה באוכלוסין נתנו חלק רב, ואף-על-פי שלא היו החלקים שווים — שהרי הכל לפי רבוי השבט חלקו החלקים — לא עשו אלא על ידי גורל והגורל היה על-פי רוח הקדש, כמו שמפרש בבבא בתרא (דף קכב): אלעזר הכהן היה מלבש באורים ותמים ואומר ברוח הקדש: אם שבט פלוני עולה, תחום פלוני עמו והשבטים היו כתובים ב"ב פתקים וי"ב גבולים ב"ב פתקים ובבלום

אֲחֻסְנֵהוֹן וְלִזְעִירֵי תְזַעְרוֹן
 אֲחֻסְנֵהוֹן גָּבַר לְפִי מִנִּינְוֵהִי
 תִּתִּיב אֲחֻסְנֵהָ: נה בָּרַם
 בְּעֵדְבָא תִתְפַּלֵּג יֵת אֲרַעָא

תִּמְעֵיט נַחֲלָתוֹ אִישׁ לְפִי פְקֻדּוֹ יֵת
 נַחֲלָתוֹ: נה אַךְ-בְּגוֹרֵל יַחֲלַק אֶת-הָאָרֶץ

a larger inheritance and to the few you shall give a smaller inheritance, each person shall be given an inheritance according to his number. (55) Only by lot

RASHI

on twelve slips, and the twelve territories on [another] twelve slips. They mixed them in a box and the leader [of one tribe] placed his hand inside and drew out two slips. In his hand came a slip bearing the name of his tribe and a slip [inscribed] with the territory specified for it. And the lot itself cried out, saying: I am the lot drawn for such-and-such a territory for such-and-such a tribe, as it states: על פי הגורל (verse 56) [literally, by the mouth of the lot] (Midrash Tanchuma Pinchas 6). And the Land was not divided [solely] according to measurements as some areas were superior to others, rather it was assessed by evaluation; an inferior piece of land sufficient to sow a kor was equivalent to a superior piece sufficient to sow a seah [one thirtieth of a kor]; it all depended on the value [of the soil] Sifri Pinchas 7).

(55) **According to the names of their father's tribes** — *These are those who came out of Egypt. Scripture makes this inheritance different from all other inheritances [mentioned] in the Torah. The case of all other inheritances, the living inherit the dead; here, however, the dead inherit the living. How so? Two brothers [Reuvein and Shimon] came out of Egypt and had sons that entered the Land — one [Reuvein] had one [son] whereas the other [Shimon] had three [sons]. One received one portion, and the three received three [portions], as Scripture states: "Among these shall you divide the Land" (verse 53). Now the inheritance [of these four] reverts back to their grandfather [the father of Reuvein and Shimon] and they redivided everything equally [i.e., into two halves]. This is the meaning of that which is stated: "They shall inherit it according to the names of their father's tribes." For after the sons received it, it was redivided up according to the fathers who had left Egypt. Had they apportioned it originally, according to the number who came out of Egypt, these four would not have received four, but only two portions. Now, however, [collectively] they received four*

רש"י

בְּקַלְפֵי, וְהַנְּשִׂיא מִכְּנִיס יְדוֹ לְתוֹכָהּ וְנוֹטֵל שְׁנֵי פְתָקִין
 עוֹלָה בְּיָדוֹ פְתָק שֶׁל שְׁבִטוֹ וּפְתָק שֶׁל גְּבוּל הַמִּפְרָשׁ
 לוֹ, וְהַגּוֹרֵל עֲצָמוֹ הִיָּה צוּחַ וְאוֹמֵר: אֲנִי הַגּוֹרֵל
 עָלַיִתִּי לְגְבוּל פְּלוֹנִי לְשִׁבְט פְּלוֹנִי, שְׁנֵאמַר: "עַל-פִּי
 הַגּוֹרֵל", וְלֹא נִתְחַלְקָה הָאָרֶץ בְּמִדָּה, לְפִי שֵׁשׁ גְּבוּל
 מִשְׁבַּח מִחֲבֵרוֹ, אֲלֵא בְּשׁוּמָא: בֵּית כּוֹר רַע כְּנִגְדַּב בֵּית
 סָאָה טוֹב, הַכֹּל לְפִי הַדְּמִים: (נה) לְשִׁמּוֹת
 מִטּוֹת-אַבְתָּם: אֵלּוּ יוֹצְאֵי מִצְרַיִם. שְׁנֵה הַכְּתוּב
 נַחֲלָה זֶה מִכָּל הַנְּחֻלּוֹת שְׁבִתוֹרָה, שְׁבַל הַנְּחֻלּוֹת,
 הַחַיִּים יוֹרְשִׁים אֶת הַמֵּתִים, וְכֹאן יֵתִים יוֹרְשִׁים אֶת
 הַחַיִּים, כִּי־צַד? שְׁנֵי אַחִים מִיוֹצְאֵי מִצְרַיִם שְׁהִיוּ לָהֶם
 בָּנִים בְּבֵאֵי הָאָרֶץ, לְזֶה אֶחָד וְלְזֶה שְׁלֹשָׁה. הָאֶחָד
 נָטַל חֶלֶק אֶחָד, וְהַשְּׁלֹשָׁה נָטְלוּ שְׁלֹשָׁה, שְׁנֵאמַר:
 "לְאֵלֶּה תִּחַלַּק הָאָרֶץ". חוֹרָה נַחֲלָתוֹן אֲצֵל אָבִי
 אֲבִיָּהוֹן וְחֶלְקוֹ הַכֹּל בְּשׁוּדָה. וְזֶהוּ שְׁנֵאמַר: "לְשִׁמּוֹת
 מִטּוֹת-אַבְתָּם יִנְחַלוּ", שְׁאֲחַר שְׁנֵטְלוּ הַבָּנִים, חֶלְקוֹהָ
 לְפִי הָאֲבוֹת שְׁיִצְאוּ מִמִּצְרַיִם, וְאֵלּוּ מִתְחַלְקָה חֶלְקוֹהָ
 לְמִנְיָן יוֹצְאֵי מִצְרַיִם, לֹא הִיוּ נוֹטְלִין אֵלּוּ הָאֲרַבְעָה

לְשִׁמְהוֹן שְׁבִטֵי אֲבֹתָהוֹן
 יִחְסְנוּן: נו עַל פּוֹם עֲדָבָא
 תִּתְפַּלֵּג אַחְסָנְתָהוֹן בֵּין סְגִיאי
 לְזַעֲרֵי: נו וְאַלִּין מְנִינֵי לְנָאי
 לְזַרְעֵיתָהוֹן לְגֵרְשׁוֹן זַרְעֵית
 גֵּרְשׁוֹן לְקָהַת זַרְעֵית קָהַת
 לְמֵרָרִי זַרְעֵית מֵרָרִי: נח אֶלִּין
 זַרְעֵית לְוֵי זַרְעֵית לְבִנֵי זַרְעֵית
 חֲבֵרוֹן זַרְעֵית מַחְלֵי זַרְעֵית
 מוּשֵׁי זַרְעֵית קָרַח וְקָהַת אוֹלֵיד
 יֵת עֲמֵרָם: נט וְשׁוֹם אֶתֵת

לְשִׁמּוֹת מִטּוֹת-אֲבוֹתָם יִנְחֵלוּ: נו עַל-פִּי
 הַגּוֹרֵל תִּחְלַק נַחֲלָתוֹ בֵּין רַב לְמַעֲט: ס
 נו וְאֵלֶּה פְּקוּדֵי הַלְוִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְגֵרְשׁוֹן
 מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֹׁנִי לְקָהַת מִשְׁפַּחַת הַקָּהַתִּי
 לְמֵרָרִי מִשְׁפַּחַת הַמֵּרָרִי: נח אֵלֶּה ׀ מִשְׁפַּחַת
 לְוֵי מִשְׁפַּחַת הַלְּבִנִי מִשְׁפַּחַת הַחֲבֵרֹנִי
 מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלֵי מִשְׁפַּחַת הַמוּשֵׁי מִשְׁפַּחַת
 הַקָּרַחִי וְקָהַת הוֹלֵיד אֶת-עֲמֵרָם: נט וְשָׁם ׀

shall the Land be divided; they shall inherit it according to the names of their father's tribes. (56) According to the lot shall the inheritance be divided between the many and the few. (57) These are the counted ones of the Levites according to their families: The family of the Gershoni from Gershon, the family of the Kehati from Kehat, the family of the Merari from Merari. (58) These are the Levi families: The family of the Livni, the family of the Chevronei, the family of the Machli, the family of the Mushi, the family of the Korachi And Kehat

RASHI

portions [which was, subsequently, divided by Reuvein and Shimon, thus, half of the land passes on to Reuvein's surviving son while the other half of the land passes on to Shimon's three sons] (Baba Batra 117a). **Only by lot** — [The word אך — only,] excludes Yehoshua and Kalev [from this allocation by lot]. And so it states: "They gave Chevron to Kalev as Moshe had spoken" (Judges 1:20), and it [regarding Yehoshua] further states:

"According to the word of the Lord, they gave him the city he had requested" (Joshua 19:50, Sifri Pinchas 6). **Of their father's tribes** — Excluding [those whose fathers were not members of any tribe such as] proselytes and [gentile] slaves (Sifri Pinchas 7). (56) **על פי הגורל** — [literally, by the mouth of the lot] The lot spoke out, as I explained above (verse 54). This tells us that it was divided by Divine Spirit. This is why it states: "in accordance with the Lord's word" (Joshua 19:50). (58) **These are the Levi families** — Missing here are the family of the Shimi, the family of the Uzzieli, and part of the family of the Yitzhari

רש"י

אֶלֶּא שְׁנֵי חֻלְקִים, עֲבָשׁוּ נְטִלוּ אַרְבַּעַה חֻלְקִים. אֶךְ בְּגוֹרֵל: יֵצְאוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָלֵב, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שׁוֹפְטִים א): "וַיִּתְּנוּ לְכָלֵב אֶת-חֲבֵרוֹן כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה", וְאוֹמֵר (יְהוֹשֻׁעַ יט): "עַל-פִּי ה' נָתַנּוּ לוֹ אֶת-הָעִיר אֲשֶׁר שָׂאֵל". מִטּוֹת-אֲבוֹתָם, יֵצְאוּ גֵרִים וְעַבְדִּים: (נו) עַל-פִּי הַגּוֹרֵל: הַגּוֹרֵל הָיָה מְדַבֵּר, כְּמוֹ שִׁפְרָשְׁתִּי; מִגִּיד, שְׁנַתְּחַלְקֶהָ בְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, לְכָף נֹאמֵר: "עַל-פִּי-ה'": (נח) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת לְוֵי: חֶסֶר כִּאֵן מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמֵעִי וְהַעֲזִיאֵלִי וְקָצֵת מִן הַיֵּצְהָרִי:

עמרם יוכבד בת לוי דילדת
 יתה ללוי במצרים וילדת
 לעמרם ית אהרן וית משה וית
 מרים אחתהון: ס ואתיליד
 לאהרן ית נדב וית אביהוא ית
 אלעזר וית איתמר: סא ומית
 נדב ואביהוא בקרובהון
 אשתא נוכרתא קדם יי:
 סב והו מניניהון עשרין
 ותלתא אלפין כל דכורא מבר
 ירחא ולעלא ארי לא
 אתמניאו בגו בני ישראל ארי
 לא אתיהבת להון אחסנא בגו
 בני ישראל: סג אלין מניני

אֶשֶׁת עֲמֹרָם יוֹכָבֵד בַּת־לֵוִי אֲשֶׁר יָלְדָה
 אֹתָהּ לְלֵוִי בְּמִצְרַיִם וַתֵּלֶד לְעֲמֹרָם אֶת־
 אַהֲרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה וְאֶת מִרְיָם אֲחֹתָם:
 ס וַיֵּלֶד לְאַהֲרֹן אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא
 אֶת־אֶלְעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר: סא וַיָּמָת נָדָב
 וְאֲבִיהוּא בְּהִקְרִיבָם אֶשְׁ־זָרָה לְפָנָי יְדוּהָ:
 סב וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אָלֶף
 כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֲדָשׁ וְמוֹעֵלָה כִּי לֹא
 הִתְּפַקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־נָתַן
 לָהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: סג אֵלֶּה

begot Amram. (59) The name of Amram's wife was Yocheved, the daughter of Levi, whom she [his wife] had borne to Levi in Egypt and she [Yocheved] bore to Amram; Aharon, Moshe, and their sister Miriam. (60) And born to Aharon were Nadav, Avihu, Elazar and Itamar. (61) And Nadav and Avihu died when they offered up a foreign fire before the Lord. (62) And their counted ones were twenty-three thousand, every male aged one month and upward, for they were not counted among the Children of Israel, since no inheritance was given them among the Children of Israel. (63) This was the census of

RASHI

(Exodus 6:17,18). (59) **Whom she had borne to Levi in Egypt** — *His wife gave birth to her in Egypt, but her conception was not in Egypt* (Sotah 12a, Baba Batra 120a, 123b). *As they entered the walls [of the city], she gave birth to her. And it was she who completed the number of seventy, for, if you count them individually, you will find only sixty-nine* (see Genesis 46:8-27) (Beraishit

Rabbah 94:9, Bamidbar Rabbah 13:20). (62) **For they were not counted among the Children of Israel** — *Who were counted from the age of twenty years. For what reason [were they not counted]? Since no inheritance was given to them, and those who were counted from the age of twenty years were those who were recipients of an inheritance, as it states:*

"Each person shall be given an inheritance" (verse 54).

רש"י
 (נט) אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָהּ לְלֵוִי: (סוטה יב) אֲשֶׁתוֹ
 יָלְדָתָהּ בְּמִצְרַיִם וְאִין הוֹרְתָהּ בְּמִצְרַיִם. כְּשֶׁנִּכְנְסוּ
 לְתוֹךְ הַחוֹמָה יָלְדָתָהּ. וְהִיא הַשְּׁלִימָה מִנֵּין שְׁבַעִים,
 שְׁהָרִי בִפְרֻטָּן אִי אִתָּהּ מוֹצֵא אֶלָּא שְׁשִׁים וְתִשְׁעִים:
 (סב) כִּי לֹא הִתְּפַקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: לְהִיּוֹת
 נִמְנֵין בְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמָה טַעַם? כִּי לֹא־נָתַן לָהֶם
 נַחֲלָה: וְהַנִּמְנֵין מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה הָיוּ בְּנֵי נַחֲלָה,
 שְׁנֵאמַר: "אִישׁ לְפִי פְקֻדֵיו יִתֵּן נַחֲלָתוֹ":

מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר כֹּהֵנָא דִּי מִנּוּ יֵת
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִיִּשְׂרָיָא דְּמוֹאָב
 עַל יַרְדֵּנָא דִּירְחוֹ: סד וּבְאֵלִין
 לֹא הָיָה גִבֹּר מִמֵּנֵי מֹשֶׁה
 וְאַהֲרֹן כֹּהֵנָא דִּי מִנּוּ יֵת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּרָא דְּסִינַי:
 סה אַרְי אָמַר יֵי לְהוֹן מִמֵּת
 יְמוּתוֹן בְּמִדְבָּרָא וְלֹא אִשְׁתָּאֵר
 מִנְהוֹן אֲנֹשׁ אֱלֹהֵן כָּלֵב בֵּר
 יִפְנֶה וַיהוֹשֻׁעַ בֵּר נוּן:
 א וְקָרִיבָא בְּנֵת צִלְפַּחַד בֵּר
 חֲפֹר בֵּר גִּלְעָד בֵּר מַכִּיר בֵּר
 מְנַשֶּׁה לְזֹרְעֵית מְנַשֶּׁה בֵּר יוֹסֵף

פְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ
 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן
 יַרְחוֹ: סד וּבְאֵלֶּה לֹא־הָיָה אִישׁ מִפְּקוּדֵי
 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַר סִינַי: סה כִּי־אָמַר יְדוּהַ
 לָהֶם מוֹת יָמָתוֹ בְּמִדְבַר וְלֹא־נֹתֵר מֵהֶם
 אִישׁ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יִפְנֶה וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן־
 נוּן: ס כִּז א וּתְקַרְבָּנָה בָּנוֹת צִלְפַּחַד בֶּן־
 חֲפֹר בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מַכִּיר בֶּן־מְנַשֶּׁה
 לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת

Moshe and Elazar the priest, who counted the Children of Israel in the plains of Moav, by the Jordan, at Jericho. (64) Among these there was no man who had been in the count of Moshe and Aharon when they counted the Children of Israel in the Sinai desert. (65) For the Lord had said to them: They will surely die in the desert, and not a man was left from them except for Kalev, the son of Yefuneh and Yehoshua, the son of Nun. 27 (1) The daughters of Tzelofchad, the son of Chepher, the son of Gilad, the son of Makhir, the son of Menashe, of the families of Menashe, the son of Yosef, came near, and these are

RASHI

רש"י

(64) **Among these there was no man** — [Since they all died,] but the women were not included in the decree of the spies, for they cherished the Land. The men said: "Let us appoint a leader and return to Egypt!" (14:4), whereas, the women said: "Give us a portion" (27:4). This is why the passage of Tzelofchad's daughters follows here (Midrash Tanchuma Pinchas 7). (1) **Of the families of Menashe, the son of Yosef** — Why is this stated? Has it not already stated, "The son of Menashe?" But, it is stated to inform you that Yosef cherished the Land, as it stated: "And you shall bring up my bones [from here with you]." (Exodus 13:19), and his daughters cherished the Land [as well], as it stated: "Give us a possession" (verse 4) (Sifri Pinchas 10), and to teach you that they [who are mentioned in the verse] were all righteous, for anyone whose actions and whose father's

(סד) וּבְאֵלֶּה לֹא־הָיָה אִישׁ וְגו', אָבֵל עַל הַנְּשִׁים לֹא נִגְזְרָה גְזֵרַת הַמְּרַגְלִים, לְפִי שֶׁהֵן הָיוּ מְחַבְּבוֹת אֶת הָאָרֶץ; הָאֲנָשִׁים אוֹמְרִים (בְּמִדְבַר יד): "נִתְּנָה רֹאשׁ וְנִשְׁוֵבָה מִצְרַיִמָּה", וְהַנְּשִׁים אוֹמְרוֹת: "חֲנָה־לָנוּ אַחְזָה", לְכֹף נִסְמְכָה פְּרִשְׁת בָּנוֹת צִלְפַּחַד לְכֹאֵן: (א) לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף, לְמַה נֶאֱמַר? וְהֵלֵא כִּבְר נֶאֱמַר "בֶּן־מְנַשֶּׁה"? אֵלֵּא, לֹמַר לָךְ: יוֹסֵף חִבֵּב אֶת הָאָרֶץ, שֶׁנֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית נ): "וְהִעֲלִיתֶם אֶת־עַצְמוֹתַי וְגו'" וּבְנוֹתָיו חִבְּבוּ אֶת הָאָרֶץ, שֶׁנֶאֱמַר: "חֲנָה לָנוּ אַחְזָה". וְלִלְמַדְךָ, שֶׁהָיוּ כָּלָם צְדִיקִים, שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּעֲשִׂיו וּמַעֲשֵׂה אָבוֹתָיו סְתוּמִים, וּפְרִט לָךְ

וְאֵלֶּיךָ שָׁמַח בְּנֵתִיהָ מַחֲלָה
 נֹחַ וְחַגְלָה וּמִלְכָּה וְתִרְצָחָה:
 ב וְקָמָא קָדָם מֹשֶׁה וְקָדָם
 אֶלְעָזָר כֹּהֵנָא וְקָדָם רְבִירְבִיא
 וְכָל כְּנִשְׁתָּא בְּתַרְע מִשְׁכַּן
 זְמָנָא לְמִימְרָ: ג אַבּוּנָא מִית
 בְּמִדְבָּרָא וְהוּא לֹא הוּוּהּ בְּגוּ
 כְּנִשְׁתָּא דְאַדְדָּמְנוּ עַל יִי

בְּנֵתֵיךָ מַחֲלָה נֹחַ וְחַגְלָה וּמִלְכָּה וְתִרְצָחָה:
 ב וְתַעֲמְדֵנָה לְפָנַי מֹשֶׁה וְלְפָנַי אֶלְעָזָר
 הַכֹּהֵן וְלְפָנַי הַנְּשִׂאִים וְכָל־הָעֵדָה פְּתַח
 אֹהֶל־מוֹעֵד לֵאמֹר: ג אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר
 וְהוּא לֹא־הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנוֹעָדִים עַל־

the names of his daughters: Machlah, Noah, Chaglah, Milkah and Tirtzah. (2) And they stood before Moshe and before Elazar the priest and before the leaders and the entire Congregation at the entrance to the Tent of Appointment, saying: (3) Our father died in the desert, but he was not among the company that

RASHI

actions are not clearly described, and Scripture specifies one of them to trace his lineage for praise, [this is to tell you that] he is a righteous man, the son of a righteous man; but, if it traces his lineage for shame, as for example, "Yishmael, the son of Netaniah, the son of Elishama came" (II Kings 25:25), it is known that all those mentioned with him were wicked people (Sifri Pinchas 9).

Machlah, Noah ... — Later (36:11) it states:; "Machlah, Tirtzah ... were" [in a different order]. This teaches us that they were all equal one to the other; therefore, Scripture changes the order (Sifri Pinchas 11).

(2) **Before Moshe and before Elazar** — This [statement that they stood before Elazar]

tells us that they stood before them only in the fortieth year, after Aharon had died (Sifri Pinchas 12). **Before Moshe** — And then afterwards, "Before Elazar?" Is it possible that if Moshe would not know [the law], Elazar would know? Rather, transpose the verse and expound it [as if it were written: "before Elazar and before Moshe"]. These are the words of Rabbi Yoshiyah. Abba Chanan said in the name of Rabbi Elazar: They were sitting in the study hall and they [the daughters of Tzelofchad] stood before all of them (Sifri Pinchas 12, Baba Batra 119b).

(3) **But he was not ...** — Since they were coming to say that "he died of his own sin," they had to say that it was not for the sin of those who complained, and [that he was] not in the company of Korach who incited [the people] against the Holy One, Blessed is He, rather, he

רש"י

הכתוב באחד מהם ליחסו לשבת, הרי זה צדיק בן צדיק. ואם יחסו לגנאי, כגון (מ"ב כה) "בא ישמעאל בן-נתניה בן אלישמע" בידוע שכל הנזכרים עמו רשעים היו. מחלה נעה וגו': ולהלן הוא אומר (במדבר לו): "ותהיינה מחלה תרצה", מגיד, שכלן שקולות זו כזו, לפיכך שנה את סדרן: (ב) לפני משה ולפני אלעזר; מגיד, שלא עמדו לפניהם אלא בשנת הארבעים אחר שמת אהרן. לפני משה: ואחר כך לפני אלעזר? אפשר, אם משה לא ידע, אלעזר יודע? אלא, סרס המקרא ודרשהו, דברי רבי יאשיה. אבא חנן משום רבי אלעזר אומר: בבית המדרש היו יושבים ועמדו לפני כלם (ב"ב קיט ספרי): (ג) והוא לא-היה וגו': (שם קיח ספרי) לפי שהיו באות לומר: "בחטאו מת" נזקקו לומר לא בחטא מתלוננים ולא בעדת קרח, שהצו על

בכַּנְשֵׁתָא דְקָרַח אַרְי בְּחוּבֵיהּ
מֵיִת וּבְנִין לֹא הוּוּ לֵיהּ: ד לְמָא
יְתִמְנַע שְׂמָא דְאַבוּנָא מְגוּ
זְרַעִיתֵיהּ אַרְי לֵית לֵיהּ בְּרַ הַב
לְנָא אַחְסָנָא בְּגוּ אַחֵי אַבוּנָא:
ה וְקָרַב מֹשֶׁה יֵת דִּינְהוּן קָרַח
יֵי: ז וְאָמַר יֵי לְמֹשֶׁה לְמִימַר:
ז יָאוֹת בְּנַת צְלַפְחָד מִמְלָלָן

יְדוּהַ בְּעֵדַת־קָרַח כִּי־בַחֲטָאוּ מֵת וּבְנִים
לֹא־הָיוּ לוֹ: ד לְמָה יִגְרַע שֵׁם־אֲבִינוּ מִתּוֹךְ
מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֶּן תְּנַה־לָנוּ אַחֲזָה
בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינוּ: ה וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־
מִשְׁפָּטָן לְפָנֵי יְדוּהַ: פ רביעי ו וַיֹּאמֶר יְדוּהַ
אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ז כֵּן בָּנוֹת צְלַפְחָד דִּבְרַת

assembled against the Lord in the company of Korach, rather, he died of his own sin, and he had no sons. (4) Why should the name of our father be negated from his family because he had no son? Give us a possession along with our father's brothers. (5) So Moshe brought their case before the Lord. (6) And the Lord spoke to Moshe, saying: (7) Tzelofchad's daughters speak justly. You shall

RASHI

died for his own sin alone, and he did not cause others to sin with him (Baba Batra 118b, Sifri Pinchas 13). Rabbi Akiva says: He was the one who gathered wood [on Shabbat] (see 15:32, Chok, vol. 7, pg. 375), and Rabbi Shimon says: He was among those who ascended [the mountain] defiantly (see 14:44, Chok, vol. 7, pg. 367, Shabbat 96b).
(4) Why should the name of our father be negated — *We are instead of a son [and thus give us a possession]. And if females are not considered offspring [regarding the laws of inheritance, then], let our mother be taken in levirate marriage by her brother-in-law (Sifri Pinchas 13). Because he had no son*

— *But had he had a son, they would not have made any claim at all. This teaches us that they were intelligent women [who were familiar with the laws of inheritance] (Sifri Pinchas 13,15).*

(5) So Moshe brought their case — *The law eluded him, and here he was punished for having taken crown for himself [in assuming authority] by saying: “And the case that is too difficult for you, bring to me” (Deuteronomy 1:17) (Midrash Tanchuma Pinchas 8). Another interpretation: This passage ought to have been written through Moshe, but Tzelofchad's daughters were found worthy, and thus, it was written through them (Sanhedrin 8a).*

(7) Tzelofchad's daughters speak justly — *As the Targum [Onkelos] renders, יאוֹת, rightly. [As if God said,] Thus is this passage written before Me on high (Sifri Pinchas 18). This*

רש"י

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֶלֶּא בַּחֲטָאוּ לְבַדּוֹ מֵת וְלֹא
הַחֲטִיא אֶת אַחֲרָיִם עִמּוֹ. (שבת צו) רַבִּי עֲקִיבָא
אוֹמַר: מִקוּשָׁשׁ עֲצִים הָיָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: מִן
הַמַּעֲפִילִים הָיָה: (ד) לְמָה יִגְרַע שֵׁם־אֲבִינוּ: אֲנִי
בְּמִקוּם בֶּן עוֹמְדוֹת וְאִם אֵין הַנִּקְבוֹת חֲשׂוּבוֹת זְרַע
תְּתִיבִים אֲמַנּוּ לִיבָם (ב"ב קיט). כִּי אֵין לוֹ בֶּן: הֲאֵא אִם
הָיָה לוֹ בֶּן, לֹא הָיוּ תוֹבְעוֹת כְּלוּם; מַגִּיד, שְׁחַכְמַנְיוֹת
הָיוּ: (ה) וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־מִשְׁפָּטָן: (סנהדרין ח)
נִתְעַלְמָה הַלְכָה מִמֶּנּוּ וְכֹאן נִפְרַע עַל שְׁנַטְלַ עֲטָרָה
לוֹמַר (דברים א): "וְהַדְּבַר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם תִּקְרְבוּן
אֵלַי". (סנהדרין שם) דְּבַר אַחַר: רְאוּיָהּ הֵיטָה פְּרִשָׁה
זוֹ לְהַכְתֵּב עַל־יַדֵּי מֹשֶׁה, אֶלֶּא שְׁזָבוּ בָנוֹת צְלַפְחָד
וְנִכְתְּבָה עַל יָדָן: (ו) כֵּן בָּנוֹת צְלַפְחָד דִּבְרַת:
כְּתוּבָה: "יָאוֹת". כִּי כְּתוּבָה פְּרִשָׁה זוֹ לְפָנֵי בְּמִרוּם;

מתן תתן להון אֲחֻדַּת אֲחֻסְנָא
 בגו אחי אֲבוּהוֹן וְתַעֲבֵר ית
 אֲחֻסְנָת אֲבוּהוֹן לְהוֹן: ח וְעַם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל תִּמְלַל לְמִימְרֵי גִבֹר
 אֲרֵי יָמוֹת וְכֵר לִית לִיה
 וְתַעֲבֵרוֹן ית אֲחֻסְנָתִיה
 לְבֵרְתִּיהָ: ט וְאִם לִית לִיה
 בְּרָתָא וְתַתְּנוֹן ית אֲחֻסְנָתִיה
 לְאֲחֻוּהִי: י וְאִם לִית לִיה אֲחִין
 וְתַתְּנוֹן ית אֲחֻסְנָתִיה לְאֲחֵי
 אֲבוּהִי: יא וְאִם לִית אֲחִין
 לְאֲבוּהִי וְתַתְּנוֹן ית אֲחֻסְנָתִיה
 לְקַרְיָבִיהָ דְקַרְיָב לִיה

נָתַן תַּתֵּן לָהֶם אֲחֻזַּת נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי
 אֲבִיהֶם וְהֵעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן לָהֶן:
 ח וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר לֵאמֹר אִישׁ כִּי־
 יָמוֹת וּבֵן אֵין לוֹ וְהֵעֲבַרְתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ
 לְבָתוֹ: ט וְאִם־אֵין לוֹ בֵּת וּנְתַתֶּם אֶת־
 נַחֲלָתוֹ לְאֲחָיו: י וְאִם־אֵין לוֹ אֲחִים וּנְתַתֶּם
 אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאֲחֵי אָבִיו: יא וְאִם־אֵין אֲחִים
 לְאָבִיו וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְשֹׂאֲרוֹ הַקָּרֵב

surely give them a possession of inheritance along with their father's brothers, and you shall transfer their father's inheritance to them. (8) And to the Children of Israel you shall speak saying: If a man dies and has no son, you shall transfer his inheritance to his daughter. (9) And if he has no daughter, you shall give his inheritance to his brothers. (10) And if he has no brothers, you shall give his inheritance to his father's brothers. (11) And if his father has no brothers, you

RASHI

teaches us that their eye perceived what the eye of Moshe did not (see Midrash Tanchuma Pinchas 8). Tzelofchad's daughters speak justly — Their claim is just. Fortunate is the person with whose word the Holy One, Blessed is He, confirms (Sifri Pinchas 18). You shall surely give — [The double expression נתן נתן, denotes] two portions: the portion of their father, who was among those who came out of Egypt, and the portion which he shared with his brothers in the property of [his father] Chefer (see Siftei

Chakhamim, Sifri Pinchas 19, Baba Batra 116b, 118b). וְהֵעֲבַרְתֶּם — an expression also denoting “wrath” (עברה) [for God is angry] when one does not leave a son to inherit him (Baba Batra 116a). Another interpretation: Since a daughter causes an inheritance to pass over from one tribe to another, for her [surviving] son or husband inherit from her, [the prohibition of] “You shall not transfer an inheritance” (36:7) was directed only at that generation. The same [reason] applies to [the wording of the command] “You shall transfer his inheritance to his daughter” (verse 8). In all other cases of inheritance it uses the term: (ונתתם) You shall give” while in the case of a daughter, it states: “You shall transfer” (Sifri Pinchas 21).

רש"י

מגיד, שְׂרָאָתָה עֵינֵן מַה שְּׁלֹא רָאָתָה עֵינֵי שֶׁל מֹשֶׁה: כֵּן בְּנוֹת צִלְפַּחַד דְּבָרָתָה: יָפָה תִּבְעֵה; אֲשֶׁרִי אָדָם שֶׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹדֵה לְדִבְרֵיו. נָתַן תַּתֵּן: (ב"ב קיח) שְׁנֵי חֲלָקִים: חֶלֶק אֲבִיהֶן, שֶׁהִיָּה מִיּוֹצְאֵי מִצְרַיִם, וְחֶלֶק עִם אֲחָיו בְּנִכְסֵי חֶפֶר. וְהֵעֲבַרְתָּ: לְשׁוֹן עֲבָרָה הוּא בְּמִי שְׂאִינוּ מְנִיחַ בֵּן לְיֹרְשׁוֹ. דְּבַר אַחֵר: עַל שֶׁם שֶׁהַבַּת מֵעֲבַרְתָּ נַחֲלָה מִשְׁבֵּט לְשֵׁבֶט, שְׁבָנָה וּבַעֲלָה יוֹרְשִׁין אוֹתָהּ; שְׁלֹא תִסַּב נַחֲלָה לֹא נִצְטוּהָ אֲלֵא לְאוֹתוֹ הַדּוֹר בְּלִבָּד. וְכֵן "וְהֵעֲבַרְתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְבָתוֹ", בְּכֹלֵן הוּא אוֹמֵר "וּנְתַתֶּם", וּבְבַת הוּא אוֹמֵר: "וְהֵעֲבַרְתֶּם":

מזרעיתיה וירת יתה ותהי
לבני ישראל לגזרת דין כמא
די פקיד יי ית משה: יב ואמר
יי למשה סק לטורא דעבראי
הדין וחזי ית ארעא די יתבית
לבני ישראל: יג ותחזי יתה
ותתכנש לעמיד אף את כמא

אליו ממשפחתו וירש אתה והיתה לבני
ישראל לחקת משפט כאשר צוה ידוה
את-משה: פ יב ויאמר יהוה אל-משה
עלה אל-הר העברים הנה וראה את-
הארץ אשר נתתי לבני ישראל:
יג וראיתה אתה ונאספת אל-עמיד גם-

shall give his inheritance to his relative that is closest to him from his family, and he shall inherit it. This shall remain a decreed ordinance, as the Lord commanded Moshe. (12) And the Lord said to Moshe: Go up to this mountain of Avarim and see the Land that I have given to the Children of Israel. (13) And when you have seen it, you, too, will be gathered to your people, just as Aharon,

RASHI

(11) **To the relative that is closest to him of his family** — *Only [relatives] from] the father's side is considered "family" (Sifri Pinchas 22, Baba Batra 109b).* (12) **Go up to this mountain of Avarim** — *Why is this [passage] juxtaposed here [with the previous passage regarding the laws of inheritance]? Because when the Holy One, Blessed is He, said: "You shall certainly give them ..." (verse 7), he [Moshe] said: It is I [personally] whom the Omnipresent commanded to allocate the inheritance! Perhaps the decree [against me] has been annulled, and I will enter the Land? The Holy One, Blessed is He, said to him: My decree remains in its place*

(Midrash Tanchuma Pinchas 9). *Another interpretation: Since Moshe had entered the territories of the descendants of Gad and the descendants of Reuvein, he rejoiced, saying: It seems to me that the vow [made] regarding me has been annulled. This can be compared to a king who decreed that his son could not enter the portals of his palace. He [the king] entered the gate, and he [the son] followed; [the king entered] the courtyard, and he [the son] followed; the [king entered the] foyer and he [the son] followed. When he was about to enter the inner chamber, he said to him: My son, from here on, you are forbidden to enter (Sifri Pinchas 23).* (13) **Just as Aharon, your brother was gathered** — *From here, [we see] that Moshe*

רש"י

(יא) לשארו הקרב אליו ממשפחתו: (ספרי ב"ב קט) ואין משפחה קרויה אלא משפחת האב: (יב) עלה אל-הר העברים, (במדבר רבה) למה נסמכה לכאן? בין שאמר הקדוש-ברוך-הוא: "נתן תתן להם", אמר: אותי צוה המקום להנחיל, שמא התרה הגזרה ואכנס לארץ? אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: גזרתי במקומה עומדת (ספרי), דבר אחר: בין שנכנס משה לנחלת בני גד ובני ראובן, שמח ואמר: כמדומה, שהתר לי נדרי. משל למלך שגזר על בנו שלא יכנס לפתח פלטין שלו. נכנס לשער - והוא אחריו, לחצר - והוא אחריו, לטרקלין - והוא אחריו. בין שבא לכנס לקיטון, אמר לו: בני, מכאן ואילך אתה אסור לכנס: (יג) כאשר נאסף אהרן אחיך: מכאן, שנתאווה

דִּי אֶתְכַנִּישׁ אֶהְרֵן אֶחָוֶד׃
 יֵד כְּמֵא דִּי סְרִיבְתוֹן עַל מִימְרֵי
 בְּמִדְבָּרָא דְצִין בְּמִצּוֹת כְּנִשְׁתָּא
 לְקַדְשׁוֹתֵי בְּמִיָּא לְעֵינֵיהוֹן אֲנּוּן
 מִי מִצּוֹת רְקַם מִדְבָּרָא דְצִין׃
 טו וּמְלִיל מִשָּׁה עִם יֵי לְמִימְרֵי׃

אֶתְהָ כַּאֲשֶׁר נֶאֱסַף אֶהְרֵן אֶחָיֶד׃ יֵד כַּאֲשֶׁר
 מְרִיתֶם פִּי בְּמִדְבָּר־צִין בְּמִרִיבַת הָעֵדָה
 לְהַקְדִּישְׁנִי בַּמַּיִם לְעֵינֵיהֶם הֵם מִי־מְרִיבַת
 קַדְשׁ מִדְבָּר־צִין׃ ס טו וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־

your brother was gathered. (14) Because you disobeyed My command in the desert of Tzin, when the Congregation quarreled, to sanctify Me through the waters before their eyes; these are the waters of strife at Kadesh, in the desert of Tzin. (15) And Moshe spoke to the Lord, saying:

RASHI

desired a death similar to Aharon's (Sifri Pinchas 23). Another interpretation: You are no better than he (Midrash Tanchuma Pinchas 9): "Because you did not sanctify [Me in the midst of the Children of Israel]" (Deuteronomy 32:51). Had you sanctified Me, your time to depart from the world would not yet have arrived. On each occasion that Scripture writes about their death, their sin is also mentioned. The reason being, that a decree had been pronounced against the generation of the desert, that they die in the desert because of the sin of not believing. Moshe, therefore, requested that his sin be mentioned, so that it should not be said

that he, too, was one of those who rebelled. This can be compared to two women who were flogged by the court, one for immoral behavior and the other for eating unripe produce of the shemitta year [which is considered destroying shemitta produce, a much lighter offense. She pleaded that the court publicize her offense so she not be confused with the other woman]. Here, too, wherever their death is mentioned, their sin is also mentioned, to tell you that they had no [other sin] other than this [sin] alone (Sifri Pinchas 23, Yoma 86b). (14) These are the waters of strife at Kadesh — These [waters] alone; they [Moshe and Aharon] had no other sin (Sifri Pinchas 23). Another interpretation: These [i.e., the lack of water] which was the cause of the rebellion [of the Israelites] at Marah (Exodus 15:24) were the same [causes] as those which resulted in the rebellion at the Sea of Reeds [in Rephidim (Levush, Divri David, Exodus 17:2)], and they were the same [cause, i.e., the lack of water] that provoked the rebellion in the desert of Tzin (Numbers 20:8) [thus, you should have been careful not to err and should have been prepared, ready to Sanctify My Name regarding water] (Be'er Haitiv). (15) And Moshe spoke to the Lord ... — This [verse comes] to let you know

רש"י

מִשָּׁה לְמִיתָתוֹ שֶׁל אֶהְרֵן. דָּבָר אַחֵר: אֵין אֶתָּה טוֹב מִמֶּנּוּ (דְּבָרִים לֵב): "עַל אֲשֶׁר לֹא־קִדְשְׁתֶּם". הָא, אִם קִדְשְׁתֶּם אוֹתִי, עֵדִין לֹא הִגִּיעַ זְמַנְכֶם לְהַפְטֹר. בְּכָל מְקוֹם שֶׁכָּתַב "מִיתָתֶם", כָּתַב סְרַחוּנָם לְפִי שְׁנַגְזָרָה גְזָרָה עַל דּוֹר הַמְדַבֵּר לְמוֹת בְּמִדְבָּר בְּעוֹן שֶׁלֹּא הִאֲמִינוּ, לְכַךְ בִּקֵּשׁ מֹשֶׁה שִׁיכָּתַב סְרַחוּנוֹ, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ: אֵף הוּא מִן הַמְמַרִּים הֵיחָד? (יוֹמָא פ) מִשָּׁל לְשִׁתֵּי נָשִׁים שְׁלוֹקוֹת בְּבֵית־דִּין: אַחַת קִלְקְלָה וְאַחַת אֲכָלָה פְּגִי שְׁבִיעִית וְכוּ', אֵף כֵּאֵן, בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִזְכִּיר מִיתָתוֹן, הִזְכִּיר סְרַחוּנָם, לְהוֹדִיעַ, שֶׁלֹּא הִיָּתָה בָּהֶם אֶלָּא זוֹ בְּלִבָּד: (יד) הֵם מִי־מְרִיבַת קַדְשׁ: הֵם לְבָדָם, אֵין בָּהֶם עוֹן אַחֵר. דָּבָר אַחֵר: הֵם שֶׁהִמְרוּ בְּמַרְה, הֵם הָיוּ שֶׁהִמְרוּ בַּיָּם־סוּף, הֵם עֲצָמָם שֶׁהִמְרוּ בְּמִדְבָּר צִין: (טו) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־ה' וַיֹּגֵד׃

טז ימני יי אלהא רוחיא לכל
 בסרא גבר על כנשתא: ז די
 יפוק קדמיהון ודי יעול
 קדמיהון ודי יפקנן ודי
 יעלנן ולא תהי כנשתא דיי
 כענא די לית להן רעי:

יְדוּהַ לְאָמֹר: טז יִפְקֹד יְדוּהַ אֱלֹהֵי הַרוּחֹת
 לְכָל־בָּשָׂר אִישׁ עַל־הָעֵדָה: יז אֲשֶׁר־יֵצֵא
 לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֹא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם
 וְאֲשֶׁר יְבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֵדֶת יְדוּהַ כְּצֹאֵן

(16) Let the Lord, the God of the spirits of all flesh, appoint a man over the Congregation, (17) Who will go out before them and come in before them, who will take them out and who will bring them in, and thus, the Congregation of

RASHI

the virtues of the righteous, for when they are about to take leave from the world, they put aside their own needs and occupy themselves with the needs of the public (Sifri Pinchas 23).

Saying — *He [Moshe] said to Him: Answer me whether You will appoint a leader for them or not (Sifri Pinchas 23).*

Lord ... appoint — *Since Moshe heard that the Omnipresent told him to give Tzelofchad's inheritance to his daughters, he said: The time has come to ask for my own needs — that my sons should inherit my high position. The Holy One, Blessed is He, said to him, That is not My intention, for Yehoshua deserves to be rewarded for his service, for he “Would not depart from the tent” (Exodus 33:11). This is what Shlomoh meant when he said: “He who guards the fig tree eats its fruit” (Proverbs 27:18 Midrash Tanchuma Pinchas 11).*

The God of the spirits — *Why is this stated? He said to Him: Master of the World, the character of each*

להודיע שבחן של צדיקים, שבשנפטרין מן העולם מניחין צרכן ועוסקין בצרכי צבור. לאמר: אמר לו: השיבני אם אתה ממנה להם פרנס אם לא: (טז) ופקד ה': בין ששמע משה שאמר לו המקום: "תן נחלת צלפחד לבנותיו", (במ"ר) אמר: הגיע שעה שאתבע צרכי, שירשו בני את גדלתי. אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: לא כך עלתה במחשבה לפני, בדאי הוא יהושע לטל שכר שמושו, שלא מש מתוך האהל. וזהו שאמר שלמה (משלי כז): "נצר תאנה יאכל פריה". אלהי הרוחות, למה נאמר? אמר לפניו: רבנו של עולם! גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד, ואינן דומין זה לזה; מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו: (יז) אשר-יצא לפניהם: לא בדרך מלכי האמות, שיושבים בבתיהם ומשלחין את חילותיהם למלחמה, אלא כמו שעשיתי אני, שנלחמתי בסיוחן ובעוג, שנאמר (במדבר כא): "אל-תירא אתו". ובדרך שעשה יהושע, שנאמר (יהושע ה): "וילך יהושע אליו ויאמר לו הלנו אתה וגו'. וכן בדרך הוא אומר (ש"א יח): "כי-הוא יוצא ובא לפניהם" - יוצא בראש ונכנס בראש. ואשר

רש"י

person is revealed to You, and no two are alike. Appoint a leader over them who will tolerate each person according to his individual character (Midrash Tanchuma Pinchas 10).

(17) Who will go out before them — *Not like the kings of the [other] nations, who sit at home and send their armies to war, but, as I did, for I fought against Sichon and Og, as it states: “Do not fear him” (21:34) and as Yehoshua did, as it states: “Yehoshua went to him and said to him, Are you for us [or for our enemies]?” (Joshua 5:13). Similarly, concerning David it states: “For he went forth and came in before them” (I Samuel 18:16) — he went out [to battle] at their head and came in before them (Sifri Pinchas 23).*

Who will take them out

יח ואמר יי למשה דבר לך ית
 יהושע בר נון גבר די רוח
 נבואה ביה ותסמוך ית ידך
 עלוהי: יט ותקים יתיה לקדם
 אלעזר כהנא ולקדם כל
 כנשתא ותפקד יתיה
 לעיניהון: כ ותתן מוידך
 עלוהי בדיל די יקבלון מגיה
 כל כנשתא דבני ישראל:

אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֵעָה: יח וַיֹּאמֶר יְדוּה אֶל־
 מֹשֶׁה קַח־לְךָ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נּוּן אִישׁ
 אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ וּסְמַכְתָּ אֶת־יָדְךָ עָלָיו:
 יט וְהֶעֱמַדְתָּ אֹתוֹ לְפָנַי אֲלֵעֶזֶר הַכֹּהֵן וּלְפָנַי
 כָּל־הָעֵדָה וְצוִיתָה אֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם: כ וַנִּתְּתָה
 מִהוֹדְךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָּל־עַדְת בְּנֵי־

the Lord will not be like sheep without a shepherd. (18) And the Lord said to Moshe: Take, to yourself, Yehoshua the son of Nun, a man of spirit, and you shall lean your hand upon him. (19) And you shall present him before Elazar, the priest and before the entire Congregation, and command him in their presence. (20) You shall bestow some of your splendor upon him so that the entire

RASHI

— *through his merits* (Sifri Pinchas 23). **And who will bring them in** — *through his merits* (Sifri Pinchas 23). *Another interpretation: "And who will bring them in," [means] that You should not do to him as You are doing to me, for I may not bring them into the Land* (Bamidbar Rabbah 21:15). (18) **Take to yourself** — *Take him with words, [say:] Fortunate are you that you have merited to lead the Children of the Omnipresent!* (Sifri Pinchas 23 on verse 22). **To yourself** — *Someone verified by you, someone you are familiar with* (Sifri Pinchas 23). **A man of spirit** — *As you requested; someone able to deal with the character of each individual* (Sifri Pinchas 23). **And you shall lean your hand upon him** — *Provide him with an interpreter so that he can expound [the Law] during your lifetime [thus giving him legitimacy as a leader], so they should not say concerning him that he was unable to raise his head in the days of Moshe* (Sifri Pinchas 23). (19) **And command him** — *concerning Israel. Be aware that they are troublesome and obstinate. [You accept this charge] on condition that you take upon yourself [all this]* (See Sifri Behalotkha 42). (20) **You shall bestow some of your splendor upon him** — *This refers to the illumination of the skin of his face* (see Exodus 34:29). **Some of your splendor** — *But not all of your splendor. Thus, we learn that the face of Moshe was [illuminated] like the sun, whereas the face of Yehoshua was like the moon* (Sifri Pinchas

רש"י

יוציאם: בנכיותיו. ואשר יביאם: בנכיותיו. דבר אחר: "ואשר יביאם" שלא תעשה לו כדרך שאתה עושה לי, שאיני מכניסן לארץ: (יח) קח-לך: קחנו בדרךים: אשריך, שזכית להנהיג בניו של מקום. לך: את שבדוק לך, את זה אתה מכיר. אשר-רוח בו: באשר שאלת, שיוכל להלך בנגד רוחו של כל אחד ואחד. וסמכת את-ידך עליו: תן לו מתרגמן שירש בחייה, שלא יאמרו עליו: לא היה לו להרים ראש בימי משה: (יט) וצויתה אתו: על ישראל: דע, שטרחנין הם, סרבנים הם; על מנת שתקבל עליו: (כ) ונתתה מהודך עליו: זה קרון עור פנים. מהודך: ולא כל הודך, נמצאנו למדין: פני משה כחמה, פני

כא וְלִקְדָם אֶלְעָזָר כֹּהֵנָא יְקוּם
וַיִּשְׁאַל לִיה בְּדִין אֲוִרָא קָדָם
יְיָ עַל מִימְרֵיהּ יְהוֹן נִפְקִין וְעַל
מִימְרֵיהּ יְהוֹן עֲלִין הוּא וְכָל
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲמִיהּ וְכָל
כְּנֻשָׁתָא: כב וְעִבַד מֹשֶׁה כְּמֵא
דִּי פְקִיד יְיָ יְתִיהּ וּדְבַר יְת
יְהוֹשֻׁעַ וְאַקְיִמִיהּ קָדָם אֶלְעָזָר
כֹּהֵנָא וְקָדָם כָּל כְּנֻשָׁתָא:
כג וְסָמַךְ יְת יְדוּהֵי עֲלוּהֵי

יִשְׂרָאֵל: כא וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד
וְשָׂאֵל לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוֹרִים לִפְנֵי יְדוּהָ
עַל-פִּיו יֵצְאוּ וְעַל-פִּיו יָבֹאוּ הוּא וְכָל-
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ וְכָל-הָעֵדָה: כב וַיַּעַשׂ
מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְדוּהָ אִתּוֹ וַיִּקַּח אֶת-
יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי
כָל-הָעֵדָה: כג וַיִּסְמְךָ אֶת-יָדָיו עָלָיו וַיְצַוְהוּ

Congregation of the Children of Israel will take heed. (21) Before Elazar the priest he shall stand who shall inquire for him through the judgment of the Urim before the Lord. By his word they shall go out, and by his word they shall come in; he and all the Children of Israel with him, and the entire Congregation. (22) And Moshe did as the Lord had commanded him, and he took Yehoshua and presented him before Elazar the priest and before the entire Congregation. (23) He leaned his hands upon him and commanded him, as the

RASHI

23, Baba Batra 75a). **So that the entire Congregation of the Children of Israel will take heed** — *That they behave toward him with respect and awe, in the same manner that they behave toward you.* (21) **Before Elazar, the priest shall he stand** — *Here is the request for which you asked [that your children should inherit you]; this honor shall not depart from the house of your father, for even Yehoshua will have need for Elazar (Midrash Tanchuma Pinchas 11).* **Who shall inquire for him** — *When he [Yehoshua] will find it necessary to go to war*

(Sanhedrin. 16a). **By his word** — *[By] Elazar's [word].* **And the entire Congregation** — *The Sanhedrin (Yoma 73b, Sanhedrin. 16a).* (22) **And he took Yehoshua** — *He took him with [encouraging] words, and let him know the reward of the leaders of Israel in the World to Come (Sifri Pinchas 23).* (23) **And he leaned his hands** — *Generously; over and above that which he had been commanded. For the Holy One, Blessed is He, said to him: "And you shall lean your hand upon him" (verse 18), but he did it with both his hands. He made him*

רש"י

יְהוֹשֻׁעַ כְּלַבְנָה. לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל-עַדְת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, שִׁיְהִיו נוֹהֲגִין בּו כְּבוֹד וְיִרְאָה בְּדַרְךָ
שְׁנוֹהֲגִין בָּךְ: (כא) וְלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד: הָרִי
שְׂאֵלְתָךְ שְׂשֵׂאֵלְתָךְ, שְׂאֵין הַכְּבוֹד הַזֶּה זֶן (ס"א נוטל)
מִבֵּית אָבִיךָ, שְׂאֵף יְהוֹשֻׁעַ יְהֵא צְרִיךְ לְאֶלְעָזָר. שְׂאֵל
לוֹ: בְּשִׁצְטָרְךָ לְצֵאת לְמִלְחָמָה. עַל-פִּיו: שֶׁל
אֶלְעָזָר. וְכָל-הָעֵדָה: סְנֵהֲדָרִין (יומא עג): (כב) וַיִּקַּח
אֶת-יְהוֹשֻׁעַ: (ספרי) לְקַחוּ בְּדָבָרִים וְהוֹדִיעוּ מִתֵּן
שְׂכָר פְּרִנְסֵי יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם הַבָּא: (כג) וַיִּסְמְךָ
אֶת-יָדָיו: בְּעֵין יָפָה, יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִמָּה שְׁנֻצְטָה,
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ: "וַיִּסְמְכֵךָ אֶת-יָדְךָ";
וְהוּא עָשָׂה בְּשֵׁתֵי יָדָיו, וְעָשָׂא בְּכָלֵי מְלָא

ופקדיה כמא די מליל יי בידא
 דמשה: א ומליל יי עם משה
 למימר: ב פקד ית בני ישראל
 ותימר להון ית קורבני לחם
 סדור לקורבני לאתקבלא
 ברעוא תשרון לקרבא קדמי
 בזמניה: ג ותימר להון דין
 קורבנא די תקרבון קדם יי

כאשר דבר ידוה ביד-משה: פ חמישי
 כח א וידבר ידוה אל-משה לאמר: ב צו
 את-בני ישראל ואמרת אליהם את-קרבני
 לחמי לאשי ריח ניהחי תשמרו להקריב
 לי במועדו: ג ואמרת להם זה האשה אשר
 תקריבו ליהוה כבשים בני-שנה תמימים

Lord had spoken to Moshe. **28** (1) And the Lord spoke to Moshe, saying: (2) Command the Children of Israel and say to them: My offering, My food of My fire-offerings, My pleasing fragrance, you shall keep watch to offer to Me at its appointed time. (3) And you shall say to them: This is the fire-offering which you shall offer to the Lord: Male lambs in their first year, unblemished,

RASHI

like a full and overflowing vessel, and filled him with his wisdom generously (Sifri Pinchas 23, Sanhedrin. 105b). **As the Lord had spoken to Moshe** — [This] also refers to the splendor; He bestowed some of his splendor upon him. (2) **Command the Children of Israel** — What is stated above? “Let the Lord ... appoint” (27:16). The Holy One, Blessed is He, said to him: Before you command me regarding My children, command My children regarding Me. This can be compared to a princess who was about to depart from the world. She was giving her husband instructions regarding her children, [and he replied: Before you instruct me how to take care of them, instruct them how to treat me with respect,] as it is stated in Sifri Pinchas. **My offering** — This refers to the blood [of the sacrifice] (Sifri Pinchas 25). **My food** — This refers to the sacrificial parts, as it states: “And the priest will cause them [the fat and the sacrificial portions] to [go up in] smoke on the altar, the food of the fire-offerings” (Leviticus 3:16, Sifri Pinchas 25). **My fire-offerings** — which are placed on the fires of My altar. **תשמרו** — The priests, Levites, and Israelites shall stand [watch] over them; hence, they instituted the ma'amodot [representatives of the people who were present at the sacrificial services] (Sifri Pinchas 26, Taanit 26a). **At its appointed time** — Every day is the appointed time prescribed for the continual offerings (see Sifri Pinchas 26). (3) **And you shall say to them** — This is an

רש"י
 וגדוש ומלאו חכמתו בעין יפה. כאשר דבר ה' אף לענין ההודו, נתן מהודו עליו: (ב) צו את-בני ישראל: מזה אמור למעלה? "פקד ה'", אמר לו הקדוש-ברוך-הוא: עד שאתה מצוני על בני, צוה את בני עלי. משל לבת מלך, שהיתה נפטרת מן העולם, והיתה מפקדת לבעלה על בניה וכו', כדאיתא בספרי. קרבני: (ספרי) זה הדם. לחמי: אלו אמורין, וכן הוא אומר (ויקרא ג): "והקטירם הבחן המזבחה לחם אשה". לאשי: הנתנין לאשי מזבחי. תשמרו: (ספרי) שיהיו כהנים ולוים וישראלים עומדין על גביו, מכאן למדו ותקנו מעמדות (תענית כז). במועדו: בכל יום הוא מועד התמידים: (ג) ואמרת להם: אזהרה לבית-דין.

אמרין בני שְׁנָא שְׁלָמִין תְּרִין
 לְיוֹמָא עֲלֵתָא תְּדִירָא: ד ית
 אמרא חד תַּעֲבֹד בְּצִפְרָא וְיִת
 אמרא תְּנִינָא תַּעֲבֹד בֵּין
 שְׁמֵשִׁיא: ה וחד מן עֲשָׂרָא
 בתלת סאין סולתָא לְמִנְחָתָא
 דְּפִילָא בְּמִשַׁח כְּתִישָׁא רְבַעוֹת
 הִינָא: ו עֲלֵתָא תְּדִירָא
 דְּאֲתַעֲבִידָא בְּטוֹרָא דְּסִינֵי
 לְאֲתַקְבְּלָא בְּרַעְוָא קוֹרְבָנָא
 קֳדָם יי: ז וְנִסְפִיָּה רְבַעוֹת הִינָא

שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָּמִיד: ד אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד
 תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין
 הָעֶרְבִים: ה וְעֲשִׂירִית הַאִיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה
 בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כֶּתִית רְבִיעֵת הַהֵינִן: ו עֹלֹת
 תָּמִיד הַעֲשִׂיָה בְּהַר סִינֵי לְרִיחַ נִיחַח אִשָּׁה
 לַיהוָה: ז וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הַהֵינִן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד

two every day as a continuous burnt-offering. (4) You will offer the one lamb in the morning, and you will offer the second lamb in the afternoon. (5) And one tenth of an *eifah* of fine flour for a meal-offering, mixed up with a quarter of a *hin* of pressed [olive] oil. (6) A continuous burnt-offering, as the one offered up at Mount Sinai, for a pleasing fragrance, a fire-offering to the Lord. (7) And its libation will be one quarter of a *hin* for each lamb, to be poured on

RASHI

admonition to the Court (Sifri Pinchas 27). שְׁנַיִם לַיּוֹם — [To be understood] according to its simple meaning [that two sacrifices were offered up every day]. Primarily, however, it comes to teach that they should be slaughtered [לַיּוֹם, meaning] opposite the day [i.e., the sun]; the continual offering of the morning [opposite the sun] to the west, and the one of the afternoon [opposite the sun] to the east of the rings [set in the floor of the Temple Courtyard] (Yoma 62b).

(4) The one lamb — *Even though this was*

already stated in the parshah of Ve'atah Tetzaveh: "And this is what you will offer [on the altar... the first lamb in the morning]" (Exodus 29:38, 39), that was an instruction for the days of the inauguration [into the priesthood of Aharon and his sons], whereas, here, He commanded it for all future generations. (5) Of Fine flour for a meal-offering — *The meal-offering of the libations [which accompanied the sacrifice]. (6) Offered up at Mount Sinai* — *Like those offered up during the days of the inauguration (Exodus 29:38 — 43). Another interpretation: "Offered up at Mount Sinai:" the continuous burnt-offering is compared to the continuous offering of Mount Sinai, the one offered before the giving of the Torah, regarding which it is written: "and placed it [the blood] in the basins" (Exodus 24:6). This teaches us that it [the continuous burnt-offering] requires a [receiving] vessel [for its blood] (Torat Kohanim, Tzav*

רש"י

שְׁנַיִם לַיּוֹם: כּפִשׁוּטוֹ. וְעִקְרוֹ בָּא לְלַמֵּד; שִׁיחִיו
 נִשְׁחָטִין כְּנֶגֶד הַיּוֹם תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר בְּמַעְרֵב וְשֶׁל בֵּין
 הָעֶרְבִים בְּמִזְרְחֵן שֶׁל טְבַעוֹת (יוֹמָא סֵא);
 (ד) אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד: אָף־עַל־פִּי שְׂכָבֵר נֶאֱמַר
 בְּפָרֶשֶׁת "וְאֵתָה תִצְוֶה" (שְׁמוֹת כט): "וְזֶה
 אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה וְגו'" הִיא הֵיטָה אֲזוּהָרָה לַיּוֹם
 הַמְּלוֹאִים וְכֵן צִוָּה לְדוֹרוֹת: (ה) סֹלֶת לְמִנְחָה: מִנְחַת
 נִסְכִּים: (ו) הַעֲשִׂיָה בְּהַר סִינֵי: כְּאוֹתָן שֶׁנַּעֲשׂוּ בַיּוֹם
 הַמְּלוֹאִים. דָּבָר אַחֵר: הַעֲשִׂיָה בְּהַר סִינֵי, הַקִּישׁ
 עוֹלֹת תָּמִיד לְעוֹלֹת הַר סִינֵי, אוֹתָהּ שֶׁנִּתְקַרְבָּה לְפָנֵי
 מִתֵּן תּוֹרָה שְׂכֻתוֹב בָּהּ (שְׁמוֹת כד): "וַיִּשֶׂם בְּאֵגְנֹת",

		2	”	2	בְּקֹדֶשׁ הַסֵּךְ נִסַּךְ שֶׁכָּר לַיהוָה: ח וְאֵת
2	5	2	” :	2	הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרִבִים כְּמִנְחַת
		22	”	2	הַבֶּקָר וּכְנִסְכּוֹ תַעֲשֶׂה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח
”	”	ב	”	2	לַיהוָה: פ ט וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-כֶבֶשִׁים
2	5	2	”	2	בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִימִם וְשְׁנֵי עֶשְׂרִינָיִם סֹלֶת
”	”	2	”	2	מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: י עֲלֹת שַׁבָּת
22		2	”	2	בְּשַׁבְּתוֹ עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד וְנִסְכָּה: פ
”	”	2	”	2	
22		2	”	22:	
”	”	2	”	22:	

the holy [altar] as a libation of strong wine to the Lord. (8) And you will offer the second lamb in the afternoon. And you will offer for it the same meal-offering as the morning and the same as its libation, a fire-offering with a pleasing fragrance to the Lord. (9) And on the Sabbath day, two male lambs in their first year, unblemished and two tenths [of an *eifah*] of fine flour as a meal-offering, mixed with oil, and its libation. (10) [This is] the burnt-offering of each Sabbath on its Sabbath, in addition to the continuous burnt-offering

RASHI

18:8). (7) **And Its libation** — of wine. **To be poured** — They shall be poured on the altar. **As a libation of strong wine** — Wine that intoxicates, [thus] excluding wine straight from the winepress [which has not fermented] (Baba Batra 97a). (8) **With a pleasing fragrance** — It pleases Me that I spoke, and My will was carried out (Zevachim 46b, Sifri Pinchas 38). (10) **[This is] the burnt-offering of each Sabbath on its Sabbath** — But not the burnt-offering of one Sabbath on another Sabbath. In the event they did not offer one up on this Sabbath, I might think, that two should be offered up on the following Sabbath. Scripture therefore states: “On its Sabbath,” teaching us, that if its day passes, its offering is canceled (Sifri Pinchas 40). **In addition to the continuous burnt-offering** — These are the additional [mussaf] offerings, besides those two lambs of the continuous burnt-offering. And it teaches us, that they [the additional mussaf sacrifices] may be offered only between the two continuous offerings. Similarly, in the case of all the additional offerings it says: “In addition to the continuous burnt-offering,” for this teaching

”
מְלִמָּד, שְׁטַעוֹנָה כְּלִי: (ז) וְנִסְכּוֹ: יין. בְּקֹדֶשׁ הַסֵּךְ: (ספרי) על המזבחה יתנסכו. נִסַּךְ שֶׁכָּר: (ב”ב צו) יין המְשֻׁכֵּר, פָּרַט לִיָּין מִגִּתּוֹ: (ח) רֵיחַ נִיחַח: נחת רוח לַפָּנִי, שְׁאִמְרָתִי וְנַעֲשֶׂה רְצוֹנִי: (י) עֲלֹת שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ: ולא עולת שַׁבָּת בְּשַׁבָּת אַחֲרָת; הָרִי שֶׁלֹּא הִקְרִיב בְּשַׁבָּת זו, שׁוֹמֵעַ אָנִי יִקְרִיב שְׁתֵּים לְשַׁבָּת הַבָּאָה? תְּלַמּוּד לומר: “בְּשַׁבְּתוֹ”, מִגִּיד, שֶׁאִם עָבַר יוֹמוֹ – בְּטַל קָרְבָּנוֹ. עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד: (ספרי) אֵלּוּ מוֹסְפִין, לְבַד אוֹתָן שְׁנֵי כְּבָשִׁים שֶׁל עֹלֹת הַתָּמִיד; וּמִגִּיד, שֶׁאִין קָרְבִין אֵלָּא בֵּין שְׁנֵי הַתָּמִידִין, וְכֵן בְּכֹל הַמוֹסְפִין נֶאֱמַר “עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד” לְתַלְמוּד זֶה: